

Ethische gedragscode van Maha Karuna Ch'an

Inhoud

Inleiding

Toelichting op de ethische gedragscode

Sangha: deelnemers (studie)sesshins en meditatiegroepen

Vrijheid, blijheid

Signaal

1. Aandacht voor veiligheid en ongewenste omgangsvormen
 1. Zichtbaarheid en toegankelijkheid
 2. Praktisch gedrag en handelen
 3. Beleid
2. Handreiking
 - Bij gevoelens van onveiligheid
 - Interne vertrouwenspersonen
 - Externe vertrouwenspersonen
3. Ethische gedragscode Maha Karuna Ch'an
 - Relevante voorschriften voor de ethische gedragscode
 - Ethische stappen van het achtvoudige pad
4. Tenslotte

Inleiding

In de afgelopen jaren zijn er vanuit meerdere boeddhistische organisaties schandalen naar buiten gekomen over machtsmisbruik, seksueel misbruik en seksuele intimidatie door met name leraren. Dit probleem speelt ook in andere religieuze organisatie en op andere maatschappelijke terreinen, zoals binnen de gezondheidszorg en de jeugdzorg. Vooral vrouwen, maar ook veel mannen hebben hieronder geleden. Intimidatie gebeurt niet alleen tussen leraren en leerlingen, ook onder en tussen deelnemers komt het voor. De prevalentie van seksueel misbruik en seksuele intimidatie in gezinnen, de kerken en overige maatschappelijke organisaties heeft wereldwijd jarenlang kunnen bestaan zonder dat er een haan naar kraaide. Sinds de maatschappelijke en economische positie van vrouwen is verbeterd is er vooral sinds 'Me Too' een doorbraak geforceerd in de wijze waarop er wordt gereageerd op dit soort aanklachten. Sindsdien worden klachten niet meer geridiculiseerd of gebagatelliseerd, maar serieus genomen en worden er consequenties getrokken die voorheen vrijwel onmogelijk waren. Het klimaat waarin klachten omtrent seksueel intimiderend gedrag worden besproken is veranderd van repressief naar positief. Iedereen die zich op dit vlak benadeeld voelt kan dit bespreekbaar maken en deze code geeft hiervoor handvatten. Hiermee bedoelen we met nadruk iedereen. Het feit dat de scheidslijn tussen de seksen niet meer louter binair is en gender tot een fluïde begrip maakt, helpt om ons te realiseren dat een ethische gedragscode in wezen gaat over bejegening en veiligheid voor iedereen, voorbij welke scheidslijnen dan ook. Daarbij kun je uiteraard ook denken aan verschil in kleur en afkomst tussen deelnemers.

Toelichting op de ethische gedragscode

Sangha: deelnemers sesshins en meditatiegroepen

Maha Karuna Ch'an organiseert viermaal per jaar een sesshin in een klooster in Steyl. Daarnaast zijn er lokale groepen waar mensen samenkomen om te mediteren onder de paraplu van Maha Karuna Ch'an. Maha Karuna Ch'an is een informele en fundamenteel open sangha (boeddhistische gemeenschap) van leken, die zich aan de zenweg wijden en de integratie daarvan in hun leven.

Onder sangha verstaan wij de deelnemers van sesshins en lokale meditatiegroepen. De gedragscode en de beschreven aanpak geldt voor iedereen die deelneemt aan sesshins en/of lokale groepen van Maha Karuna Ch'an:

Zenmeesters, -leraren en meditatiebegeleiders
Deelnemers van sesshins en van de lokale meditatiegroepen
Bestuur van Maha Karuna Ch'an

Vrijheid, blijheid

Maha Karuna Ch'an wordt wel de meest liberale boeddhistische traditie in Nederland genoemd. Wat mensen hiermee bedoelen als ze dit schrijven/zeggen, weten we niet. Wat wij, Maha Karuna Ch'an, zelf hieronder verstaan kunnen we kort samenvatten in een uitspraak die heel vaak door Teh Ching¹, en in navolging van hem door Ton, gebezigd wordt: "Vrijheid, blijheid": geen strak keurslijf van vormen en hiërarchie, vanuit onderlinge gelijkwaardigheid. Voel je welkom en ga met vreugde 'alleen maar zitten'.

Signaal

Maha Karuna Ch'an is wars van dogma's en regels en wars van hiërarchische verhoudingen die macht en ongelijkwaardigheid uitstralen en die, mogelijk zelfs, kunnen bevorderen. Desondanks vinden we het belangrijk om een signaal af te geven en ons standpunt te geven over ongewenste omgangsvormen en -gedrag, dat tot uitdrukking komt in woord, gedrag, gebaar en lichaamstaal.

Eerlijkgezegd hebben we geworsteld met de vormgeving van de ethische code, omdat het al heel snel dreigt te verzanden in ge- en verboden, wat we juist willen vermijden. We kunnen hieraan niet helemaal ontkomen, omdat regels ook behulpzaam kunnen zijn in moeilijke of complexe situaties. Deze gedragscode is gebaseerd op de zestien voorschriften van de bodhisattva, waarbij we alleen de voorschriften beschrijven, die direct **aan ethisch gedrag** met betrekking tot dit onderwerp refereren.

De ethische gedragscode (zie onder 3.) geeft richting aan gedrag en handelen en is het leidende principe in onze samenkomsten. Mocht er sprake zijn van gevoelens van onveiligheid en ongewenst gedrag, dan is er een handreiking (zie onder 2.) om hier zo open en zorgvuldig mogelijk mee om te gaan. Als mensen er zelf niet uitkomen kan een beroep worden gedaan op een interne – en/of externe vertrouwenspersoon. De interne vertrouwenspersoon is: Marjolein Pieterse, te bereiken via emailadres: m.lein@planet.nl. We zijn momenteel op zoek naar een tweede interne vertrouwenspersoon.

De externe vertrouwenspersonen zijn aangesteld door de BUN/ Boeddhistische Unie Nederland en bereikbaar via:

<https://boeddhisme.nl/groepering/externe-vertrouwenspersonen/>

¹ Teh Ching bracht alle boeddhistische tradities van Indonesië onder één vlag samen met als kompas: de Boeddhayana, de ene én pluriforme weg van de Boeddha. Eenheid in verscheidenheid!

1. Aandacht voor veiligheid en ongewenste omgangsvormen.

Om ervoor te zorgen dat in principe iedereen op de hoogte is van het beleid rondom veiligheid en ongewenste omgangsvormen, dragen wij zorg voor het volgende:

1. Zichtbaarheid en toegankelijkheid

Bij de start van een sesshin besteden we aandacht aan het belang van veiligheid voor iedereen en op de leestafel ligt een exemplaar van de ethische gedragscode ter inzage. Het document 'Ethische gedragscode van Maha Karuna Ch'an' en het mailadres van de vertrouwenspersonen staan op de website. De lokale meditatie groepen die aangesloten zijn bij Maha Karuna Ch'an zijn gebonden aan deze ethische gedragscode.

2. Praktisch gedrag en handelen

Zenmeesters, zenleraren en meditatiebegeleiders hebben hun toevlucht genomen tot de Boeddha, Dharma en Sangha. Van hen wordt verwacht dat ze zich hiernaar gedragen, zich bewust zijn van machtsverhoudingen, effecten van hun gedrag en beseffen welk gedrag heilzaam en onheilzaam is. De voorschriften in de ethische gedragscode zijn leidraad en richtinggevend in gedrag en handelen. Een open houding is van invloed op een gevoel van veiligheid en maakt het makkelijker om signalen op te merken en bespreekbaar te maken.

3. Beleid

De vertrouwenspersoon adviseert het bestuur over wenselijke verbeteringen op het gebied van ongewenste omgangsvormen en veiligheid. Het bestuur bespreekt de adviezen en zoekt zo nodig naar mogelijkheden om ze in te voeren.

De beste bescherming tegen ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend gedrag is een open sfeer, waarin zonder te oordelen en vanuit een houding van niet weten, dergelijke onderwerpen bespreekbaar zijn of worden gemaakt. Iedereen binnen Maha Karuna Ch'an, vanuit welke rol of positie dan ook is medeverantwoordelijk voor een veilige omgeving.

2. Handreiking.

Bij gevoelens van onveiligheid

Mocht er sprake zijn van gevoelens van onveiligheid, of ongewenst gedrag bij mensen die deelnemen aan sesshins en/of lokale groepen bezoeken, dan is het raadzaam om dit bespreekbaar te maken met degene door wie deze gevoelens worden opgewekt. Als je dit niet zelf durft te doen, meldt dit dan bij degene die op dat moment de leiding heeft.

- Neem eerst het initiatief om er gezamenlijk uit te komen, door te praten, naar elkaar te luisteren en zo een inspanning te doen om samen het probleem op tafel te krijgen en op te lossen.
- Als dit niet mogelijk is, of je durft dit niet alleen te doen, roep dan de hulp in van iemand van buiten de situatie, bijvoorbeeld de coördinator van de sessies of de begeleider van een lokale groep.
- Je kunt ook een beroep doen op de interne vertrouwenspersoon als je er via deze route niet uitkomt.

Interne vertrouwenspersonen

De interne vertrouwenspersoon komt vooral in beeld als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag, zoals seksuele intimidatie, agressie, discriminatie, een seksuele relatie die niet strookt met de gedragscode, diefstal van geld of goederen van de sangha of deelnemers. Bij dergelijke problemen en in de volgende situaties neem je ten alle tijden contact op met één van de interne vertrouwenspersonen:

- wanneer het niet lukt of het niet mogelijk is om welke reden dan ook, om een probleem gezamenlijk in de situatie bespreekbaar te maken of op te lossen
- als je bang bent en hulp nodig hebt om dit onderling bespreekbaar te maken
- wanneer je je zorgen maakt over iemand
- wanneer je iets ziet wat je zorgen baart

Samen met de vertrouwenspersoon kan worden onderzocht en besproken hoe er verder mee om te gaan, of welke stappen ondernomen kunnen worden. De interne vertrouwenspersonen hebben kennis vanuit hun professionele achtergrond en/of hebben deelgenomen aan de training gegeven door de BUN, waardoor zij deze rol op zich kunnen nemen. Ze zijn gebonden aan regels over hun handelen. Eén daarvan is strikte vertrouwelijkheid, wat inhoudt dat er geen stap wordt gezet, of actie ondernomen als degene die het probleem ervaart er niet van op de hoogte is en er mee instemt.

Externe vertrouwenspersonen

Als iemand zich liever niet wenst te richten tot de interne vertrouwenspersonen, dan kan diegene contact opnemen met één van de externe vertrouwenspersonen. Dit kan in het geval dat iemand zich niet veilig voelt bij de interne vertrouwenspersonen, bijvoorbeeld als de interne vertrouwenspersonen zelf dicht tegen de dader aanzitten, als de interne vertrouwenspersonen zelf in het geding zijn, of als de klager/slachtoffer er niet uitkomt met de interne vertrouwenspersonen.

De externe vertrouwenspersonen zijn door de BUN aangesteld ten dienste van de sangha's. Ze opereren volstrekt onafhankelijk, zijn gebonden aan strikte vertrouwelijkheid en zijn professioneel geschoold. De externe vertrouwenspersonen zijn te bereiken op :

<https://boeddhisme.nl/groepering/externe-vertrouwenspersonen/>

3. Ethische gedragscode Maha Karuna Ch'an.

De basis van deze ethische gedragsregels zijn de tien grote voorschriften en de ethische stappen van het achtvoudige pad, die richtinggevend zijn voor onze zenweg. In de ceremonie van Toevlucht beloof je je ware natuur te realiseren en te manifesteren in je dagelijks leven. Dit wordt tot uitdrukking gebracht in de zestien voorschriften:

In de eerste drie voorschriften neem je toevlucht tot de Boeddha, de Dharma en de Sangha:

- Buddham Saranam Gachchāmi; Ik neem mijn toevlucht tot de Boeddha
- Dhamman Saranam Gachchāmi; Ik neem mijn toevlucht tot de Dharma
- Sangham Saranam Gachchāmi; Ik neem mijn toevlucht tot de Sangha

De volgende drie voorschriften zijn de Drie Zuivere Voorschriften:

- Ik beloof het kwade te vermijden
- Ik beloof het goede te doen
- Ik beloof alle levende wezens te bevrijden.

Vervolgens zijn er de tien Grote Voorschriften, die bedoeld zijn als een uitdrukking van ons diepste verlangen om het goede te doen en het kwade te laten. Voor deze gedragscode noemen we alleen de voorschriften die relevant zijn.

Relevante voorschriften²voor de ethische gedragscode:

1. Niet doden en geen leven leiden dat schade brengt noch anderen daartoe aanzetten:
Ik zal erkennen dat ik niet gescheiden ben van al wat is.
Ik zal in harmonie leven met alle leven en met het milieu, dat dit leven in stand houdt.
2. Kuis gedrag: Ik zal alle levende wezens met respect en waardigheid tegemoet treden.
Ik zal liefde en vriendschap geven en krijgen zonder er krampachtig aan vast te houden.
3. Niet liegen:
Ik beloof de waarheid te spreken en niemand te bedriegen.
Ik zal spreken vanuit het hart.
Ik zal zien wat is en daarnaar handelen.
4. Niet spreken over fouten en tekortkomingen van anderen:
Ik zal de verantwoordelijkheid voor alles in mijn leven oppakken.
5. Ik beloof mezelf niet te verheffen door de schuld bij anderen te leggen: Ik zal zeggen hoe ik de waarheid zie zonder mij schuldig te voelen of anderen te verwijten.
Ik zal het beste van mijzelf geven en de gevolgen van mijn daden aanvaarden.

² Uit de tien geloften van de Peacemaker Orde. In Cadzand 2016 heeft Ton Lathouwers toevlucht genomen tot de Peacemaker Orde

Ethische stappen van het achtvoudige pad

Naast deze boeddhistische voorschriften zijn de ethische stappen van het Edele Achtvoudige Pad van toepassing: juist spreken, juist handelen en juist levensonderhoud.

Juist Spreken

- Voor onze ethische code betekent dit dat we open, geduldig en respectvol naar elkaar luisteren, eerlijk en oprecht zijn in het spreken, voor onszelf spreken en niet voor een ander. We nemen de tijd voor het gesprek met elkaar.
- Wij vertrouwen en respecteren elkaar wanneer we gevoelige of kwetsbare persoonlijke informatie met elkaar delen. We spreken geen kwaad over elkaar.
- Ten behoeve van een harmonieuze communicatie laten we ons inspireren door diverse gespreksmodellen, waaronder die van Geweldloze Communicatie³.

Juist Handelen

- We geven elkaar de ruimte voor het doen van zelfonderzoek en respecteren daarbij de grenzen die we elkaar aangeven. We waarderen de groei en ontwikkeling van elkaar en zeker wanneer we een begeleidende of leidende rol hebben, houden we gezonde en verstandige grenzen aan in onze contacten met elkaar.
- We zijn ons ervan bewust dat waar mensen met elkaar omgaan macht en machtsmisbruik kunnen ontstaan.
- We zijn ons ervan bewust dat seksualiteit een kwetsbaar deel van de menselijke ervaring is en we weten dat bepaalde seksuele relaties de potentie hebben van subtiel of openlijk misbruik.
- Een (seksuele) relatie tussen een leraar en een student is niet toegestaan in onze sangha. Mocht er sprake zijn van wederzijdse verliefdheid en de wens bestaan om een relatie met elkaar aan te gaan, dan dient de leraar-leerling relatie te worden beëindigd.
- Alle handelingen die als storend of ongewenst worden ervaren, zoals: avances maken, romantische toespelingen doen, seksueel getinte opmerkingen maken, intimiderend staren, vrijpostig gedrag zijn niet toegestaan binnen de context van sesshins- en meditatie-bijeenkomsten.

Juist Levensonderhoud

- Dharma-onderricht is een vorm van dana, we maken er geen verdienmodel van, noch voor onszelf noch voor de sangha.
- We gaan zorgvuldig om met geld en goederen in onze sangha en respecteren eigendommen van anderen.

³ Marshall B. Rosenberg, Geweldloze Communicatie, Lemniscaat b.v., Rotterdam, 2006

4. Tenslotte.

Deze gedragscode geeft aan hoe we binnen de context van Maha Karuna Ch'an en als sangha met elkaar willen omgaan. We beseffen dat richtlijnen werken als iedereen ze onderhoudt en bespreekbaar maakt als het nodig is. Ook in het geval van misstanden gaan we in liefdevolle vriendelijkheid met elkaar om en steunen elkaar waar mogelijk. Het betekent tegelijk dat ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend gedrag niet kan en mag worden getolereerd, van niemand!

Versiebeheer:

Versie 1: 23 -11- 2019

Versie 2: 18 -06- 2024

Versie 3: 01 -09- 2024